

Dünya üzerinde 5 kıta ve 50'ye yakın ülkede yetiştirilen genellikle Amerikan armudu olarak adlandırılan avokado (*Persea americana*) subtropik bir meyve türüdür. Amerika kıtasının keşfinden sonra avokadonun besinsel değerinin öğrenilmesiyle birlikte, Amerikalı koloniler iklimsel olarak yetiştirilmesine uygun olan sömürgelere dağıtımına ve 1911 yılında ticari anlamda yetiştiriciliğine başlamıştır.

Türkiye'deki avokado üretiminin yaklaşık %80'i Antalya'da, %15'i Mersinde ve %5'i diğer illerde (Muğla ve Hatay) üretilmektedir. Son yıllarda ise Bölgemizde avokado üretimi hızlı bir şekilde yaygınlaşmaya başlamıştır.

Avokadonun gıda endüstrisinde değerlendirilmesinin yanında yağ içeriklerinden dolayı, saç ve yüz bakım kremleri, el losyonları ve sabunları olarak kozmetik endüstrisinde de kullanılmaktadır.

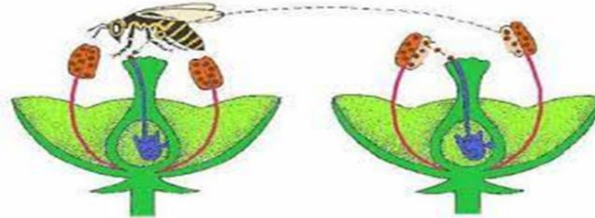
Bitkisel Özellikleri

Avokado sürekli yeşil, genellikle yayvan, bazen dikine gelişen 6 ile 20 metre yükseklikte büyüme gözlenen ama kontrol altına alınmazsa boyu daha da uzayabilen bir ağaçtır. Kırılgan bir yapıda olup şiddetli rüzgârlara karşı dayanaksızdır. Çarpık dallanan bir gövde yapısı

vardır. Yaprakları koyu yeşil renkte olup, oval, eliptik, ve mızrağımsı şekillerdedir. Genç sürgünler bakırmısı kırmızı renktedir. Meyve iriliği 200-600 gram arasında değişiklik gösterirken, meyve şekilleri yuvarlak, oval ve armut şeklindedir. Yetiştiricilik yapılması planlanan toprak derinliği en az 1 metre civarında olması gerekir. Drenajı iyi, kumlu-tınlı ve alüvyial topraklar avokado yetiştiriciliği için çok önem arz emektedir.

Döllenme Biyolojisi

Avokadonun çiçek yapısı diğer meyve türlerine göre çok farklılık gösterir. Avokado meyvesinin oluşması için, çiçeğin açılma döneminde dişi tepesine başka bir çiçekten çiçek tozunun arı veya uçan diğer böcekler vasıtasıyla taşınması gerekmektedir. Avokado bahçesi tesis edilirken dikkat edilecek en önemli unsurların başında çeşit seçimi gelir. Çeşit seçimi tozlanma için çok önemli olduğundan dolayı meyve tutumu için hayati önem arz eder. Çünkü avokado bahçesinden en yüksek verimi almak için çiçekleri karşılıklı olarak birbirini tozlayacak çeşitlerin birlikte bulunması gereklidir.

Avokadonun çiçeği hermafrodit bir yapıya sahiptir. Yani hem dişi, hem de erkek organlara sahiptir. Fakat bu organlar aynı anda aktif durumda değildir (dikogami). Her çiçek ilk açıldığında sadece dişi organları aktif olup erkek organlar aktif değildir ve çiçek tozu yaymazlar. Bu nedenle bir çiçeğin dişi tepesi başka

avokado çiçeklerinden gelen çiçek tozlarını kabul ederler ve bu döneme çiçeğin dişi safhası denmektedir. Çiçek bu dişi dönemde sadece 1-2 saat açık kalmakta ve bu süre içinde çiçek tozlarını kabul etmektedir. Daha sonra kapanmakta ve günün geri kalan kısmında kapalı olarak kalmaktadır. Ertesi gün aynı çiçek tekrar açılmakta, erkek organlar aktif ve çiçek tozu yaymaktadırlar. Çiçeğin dişi tepesi artık çiçek tozu kabul etmemektedir. Bu döneme çiçeğin erkek safhası denmekte ve çiçek tozları ağaçta bulunan ve dişi dönemde olan diğer çiçeklerin dişi organını tozlamaktadır. Avokadolarda çeşitlere göre değişen iki tip çiçek vardır. Bunlara A tipi ve B tipi çiçek denmektedir. A tipi çiçekler, ilk günün sabahı dişi ve ikinci gün öğleden sonra erkek dönemdedir. B tipi çiçekler ise öğleden sonra dişi ve ertesi sabah erkek dönemdedir. Böylece bu iki çiçek tipi tozlanma bakımından birbirini tamamlamaktadır. Avokadonun A tipi ve B tipi çiçeğe sahip olması yabancı tozlanma imkânı sağlamıştır. Ancak gün boyunca her iki dönemde olan (A ve B) yüzlerce çiçek açılmasıyla tozlanma ve döllenme olmaktadır.

İklim İstekleri

Avokado bahçesi tesis edilmesi düşünülen arazi, kuvvetli rüzgarlardan korunmuş ve soğuk olmayan yerlerde olmalıdır. Avokado, subtropik bir meyve türü olması nedeniyle, yetiştiriciliği kışları ılık geçen tropik ve subtropik bölgelerde yapılmaktadır. Avokado, kış ve ilkbahar geç donlarından, çiçeklenme ve meyve tutum dönemi düşük sıcaklıklardan, ani sıcaklık dalgalanmalarından, şiddetli esen rüzgarlardan ve fidan dönemi yüksek sıcaklıklardan çok fazla etkilenmektedir. Düşük sıcaklıklardan etkilenme çeşitlere göre -2 °C ile -6.5 °C arasında değişmekte olup; örnek verecek olursak Hass -1.1 °C ye kadar dayanabilmektedir.

Budama

Fidanın dikiminden sonra ilk birkaç yıl dengeli bir taç gelişimi sağlanmak amacıyla, özellikle dikine gelişme gösteren çeşitlerde, sürgün uçları koparılarak veya kesilerek bu eğilim en asgari düzeye indirilmelidir. Verime yatmış ağaçlarda; hasadı kolaylaştırmak, dal kırılmalarını önlemek, kuru dalları ayıklamak, şiddetli periyodisite gösteren ağaçlarda periyodisiteyi azaltmak ve ağaç hacmini kontrol altına almak için budama yapılmalıdır. Budama yapılan dallarda, kesim yerlerine aşı macunu sürülmelidir.

Avokadolarda optimum budama zamanı; genellikle hasattan hemen sonra başlayarak gelişmenin başladığı zamana kadar devam eden zaman zarfında yapılmalıdır. (şubat-nisan). Ayrıca yaz aylarında, ilkbaharda budanan kısımlardan çıkan sürgünlerde uç almalar şeklinde budama yapılmalıdır.

Avokado Budama Prensipleri

Ağaç içine erişimine izin vermek için ana uzuvların arasında 90 cm ile 120 cm arasında boşluklar bulunacak şekilde budanmalıdır.

Yaşlı ve verimden düşmüş ağaçları gençleştirme işlemi uygulanarak budanmalı ve bu işlemden sonra birkaç yıl verim beklenmemelidir.

V tipi dallar ortadan kaldırılmalıdır. Çünkü bu dallar zayıf ve çürümeye meyilli olacaktır.

Ölü dokuları budanarak ağaç yapısının içinden çıkartılmalıdır.

Aşırı büyümüş, engelleyici, alçakta bulunan yan kısımları çaprazlanmış uzuvları yukarı doğru kaldırmayı hedefleyerek budama yapılmalıdır.

İyi bir lider dal elde etmek için, yan sürgün büyümesi dengelenmeli ve güçlü dik sürgünler oluşturacak şekilde budama yapılmalıdır.

🏠: Alparslan Türkeş Bulvarı, No: 492
33740, Erdemli / MERSİN
🌐: <https://arastirma.tarimorman.gov.tr/alata>
@: alata@tarimorman.gov.tr
☎: 0 324 518 00 52
📞: 0 324 518 00 80

T.C.
TARIM ve ORMAN BAKANLIĞI
Tarımsal Araştırmalar ve Politikalar Genel Müdürlüğü
Alata Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü

Avokado Yetiştiriciliği

Asım BULUT

Mersin-2022